

Elafs pappa slutade med hedersförtrycket

Elaf Ali växte upp med hedersförtryck. Hon fick inte klä sig som hon ville, inte gå hem till kompisar och absolut inte träffa killar. För Kärleken är fri berättar Elaf Ali om uppväxten, modet att våga ifrågasätta, dödshotet, pappans totala omvändning, och såklart sin bok Vem har sagt något om kärlek?

Dina föräldrar flydde från Irak med dig och dina två äldre bröder när du var fyra år. Du har beskrivit din barndom som lugn och trygg fram till du fick mens, då allt förändrades.

– Fram till att jag var tio år fick jag vara barn och göra sådant som barn gör, jag fick gå hem till kompisar och vara ute och leka. Men så fick jag mens och i den kultur som jag är uppvuxen i anses man bli kvinna då, och för kvinnor finns det särskilda regler.

– Jag fick exempelvis inte umgås med killar utanför familjen, alltså kunde jag inte följa med kompisar hem längre eftersom de kunde ha bröder, och mina egna storebröder fick inte ta hem killkompisar. Jag fick inte heller ha på mig vissa kläder, som mina föräldrar ansåg visade för mycket hud, och av samma anledning fick jag inte längre vara med på simlektionerna i skolan. Och när mina bröder var ute och spelade fotboll fick jag sitta på balkongen och titta på. Som kvinna skulle jag helst varken höras eller synas.

Du var tio år när hedersförtrycket började. Vad tänkte och kände du då?

– Jag förstod ju till en början inte vad det handlade om. Så till slut frågade jag min pappa rakt ut. Han förklarade att det var på grund av vår sharaf, som är arabiska för heder. Det var nog första gången jag hörde det ordet. Jag kände mig utanför såklart, obekvämt, och tyckte att mina föräldrar var väldigt orättvisa eftersom jag inte fick göra det som mina bröder fick.

Men trots att du var rädd för din pappa vågade du säga ifrån. Varifrån fick du modet?

– Vi var den enda familjen med utländsk bakgrund i området där jag växte upp, så reglerna som mina föräldrar satte för mig skilde sig markant från mina kompisars. Jag kunde inte acceptera det, jag sa ifrån redan dag ett. Med detta inte sagt att jag bröt mot några regler, för det gjorde jag aldrig, men jag ifrågasatte dem, varje gång.

– Som när jag var 15 år och alla kompisar såg fram emot skolbalen. Jag visste att jag inte skulle få gå dit för pappa, det var ju killar där, men jag kämpade ändå många kvällar för att få honom att ändra sig. Och nej han ändrade sig inte, och ja han blev arg och jag var ledsen, men samtidigt stolt över att jag vågade stå upp för mig själv.

År 2002 sköts Fadime Şahindal till döds av sin pappa som ansåg att Fadime vanärat familjens heder genom att ha en pojkvän som familjen inte valt åt henne. Mordet på Fadime är ett av de mest uppmärksammade hedersmorden i Sverige. Detta hände samma år som du inte fick gå på din skolbal. Du skriver i din bok om hur du läste om Fadime i tidningen och efteråt gick till din pappa.

– Ja, jag blev som alla andra chockad över att Fadime hade dödats av sin egen pappa. Och samtidigt kände jag igen mig så mycket i henne, i det hon berättade om sin uppväxt. Jag frågade pappa om han hade hört talas om vad som hade hänt Fadime. Det hade han inte. När jag

berättade att hennes pappa skjutit henne blev han inte upprörd, utan sa att han förstod varför hon blivit dödad.

– Jag blev inte direkt förvånad över hans svar eftersom jag visste vad han tyckte om killar i min närhet. Men samtidigt kunde han väl inte tycka att det var rätt att mörda sin egen dotter, så livrädd för svaret frågade jag honom om han hade kunnat mörda mig om han fick veta att jag hade pojkvän. Och han svarade, utan att blinka, ja. Han svarade ja. Jag blev så chockad och vettskrämd att jag inte kunde säga något, inte gråta. Jag gick bara därifrån, in på mitt rum, och försökte förstå vad som nyss hade hänt. Min pappa skulle kunna döda mig. Men när jag så här i efterhand pratat med pappa om detta så minns han inte att han sagt dessa ord. För honom, den han är idag, är det helt otänkbart. Han tar avstånd från allt som har med hedersförtryck att göra, vilket är otroligt, tänk att en människa kan förändras så.

Några år senare, när du hade fyllt 19 år och tagit studenten, flyttade du till Stockholm för att plugga. Din pappa gick till slut med på det efter att du tjatat i ett år. Han hjälpte dig till och med att flytta. Där och då började din frigörelse. Och din pappas inte minst, som nu lever med helt andra värderingar. Han förklarar själv i din bok vad som förändrade honom.

"Ni barn kämpade för det ni trodde på. Jag började se Sverige genom era ögon. Tiden har såklart också hjälpt till, ju fler år jag levde i det här landet, ju mer jag tittade på svensk tv och rörde mig i samhället, desto mer insåg jag att det är andra regler och förhållningssätt som råder här. Här badar flickor och pojkar ihop och det är ingen stor grej, det är ingen grej alls." Det är otroligt att läsa dessa ord från en man som tidigare förbjöd dig att gå till simhallen och som sa att han skulle kunna döda dig om du träffade en kille. Hur ser din och din pappas relation ut idag?

– Idag har vi en jättebra relation, pappa stöttar mig till hundra procent i allt jag gör. Han är stolt över mig, över boken och över min kamp mot hedersförtryck. Och det bästa av allt är ju att han numera är med i den kampen.

Elaf Alis bok Vem har sagt något om kärlek?

Vad hoppas du att din bok ska åstadkomma?

– Jag hoppas att den ska ge styrka och mod. Hedersförtryck är ofta så starkt förknippat med de hemska fall som media rapporterar om, som exempelvis Fadime. Tänk om jag själv hade haft en sådan här bok som hade kunnat ge mig hopp.

– Ja, jag vill att min historia ska ge unga tjejer och killar just det, hopp om att allt kan bli väldigt bra. Och så vill jag att vuxna ska läsa boken för att förstå vad hedersförtryck kan innebära. Och kanske att någon förälder med samma värderingar som min pappa hade läser boken och får sig en rejäl tankeställare. Det vore fantastiskt.

Du är ute en hel del i skolor och berättar din historia. Vad får du för respons från ungdomarna du möter?

– Det är alltid tjejer och killar som kommer fram till mig efteråt och tackar mig för att jag vågar vara så ärlig. Det får dem att våga öppna sig för mig och berätta om sina erfarenheter av hedersförtryck.

Vad vill du ge för råd till dessa tjejer och killar?

- Det är svårt för mig att ge råd eftersom jag inte vet allt kring deras situation, jag vill inte riskera att de råkar mer illa ut. Men det jag generellt vill säga är att man inte får anklaga sig själv, tro inte att något av detta är ditt fel.
- Du har rätt att leva ditt liv, och träffa dina kompisar och bli kär i den du vill. Och våga berätta för någon, gör det anonymt om det känns läskigt. Jag vet, det är jättesvårt, jag kände själv en enorm rädsla för att någon skulle få reda på hur jag hade det.

